

35. Ortaokul öğrencilerinin okuduğu kitaplarda yer alan değerlerin tespit ve incelenmesi¹

İlker Ozan YILDIRIM²

Bilginer ONAN³

APA: Yıldırım, İ. O. & Onan, B. (2023). Ortaokul öğrencilerinin okuduğu kitaplarda yer alan değerlerin tespit ve incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (35), 559-593. DOI: 10.29000/rumelide.1342152.

Öz

Bu çalışmanın temel amacı, ortaokul sınıflarında okutulan kitaplarda yer alan değer aktarımı unsurlarını belirlemek ve incelemektir. Bu amaç doğrultusunda Balıkesir, Sivas, Kilis ve Konya illerinden seçilen 10 ortaokuldan kitaplık listeleri elde edilmiştir. Ortak olan kitaplardan 25 yerli ve 25 yabancı eser, değer aktarımı açısından incelenmek üzere seçilmiştir. Seçilen kitapların değer aktarımı özelliklerini incelemek için tarama modeli tercih edilmiştir. Kitapların incelenmesi sürecinde doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Bu süreçte araştırmacı tarafından geliştirilen "Değer Aktarımı Değerlendirme Formu" (DADF) kullanılmıştır. Formun oluşturulmasında, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değerler dikkate alınmıştır. Kitaplar, belirtilen on kök değer açısından incelenmiştir. Eserler içinde hangi değer ifadesinin hangi sayfada yer aldığı, değer aktarımının nasıl ifade edildiği kaydedilmiş ve bulgularla birlikte paylaşılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, incelenen yerli ve yabancı eserlerde en sık geçen değerin sevgi olduğu, en az geçen değerin ise adalet olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, yerli eserlerin saygı ve vatanseverlik değerlerine yabancı eserlere göre daha fazla yer verdiği belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Türkçe eğitimi, değerler eğitimi, çocuk edebiyatı, çocuk Kitapları

Determining and examining the values in the books read by secondary school students

Abstract

The aim of this study is to identify and analyze the elements of value transfer in books read by secondary school students. To achieve this objective, library lists were obtained from 10 secondary schools selected from Balıkesir, Sivas, Kilis, and Konya provinces. Among these lists, 25 domestic and 25 foreign books were selected for examination. The scanning model was employed to examine the characteristics of the selected books in terms of value transfer. Document analysis method was utilized for the examination of the works. During the analysis process, the researcher employed the "Value Transfer Evaluation Form" (DADF) that was specifically developed for this research. The development of the form took into consideration the root values identified in the 2019 Turkish Course Curriculum. The books were read with a focus on the ten identified root values. The location of each value expression within the works and the manner in which value transfer was conveyed were

¹ Bu makale araştırmacıların "Çocuk Edebiyatında Değer Aktarımı" isimli doktora tezi çalışmasından oluşturulmuştur.

² Dr. Arş. Gör., Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD (Balıkesir, Türkiye), ilkerozanyildirim@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-5497-1505 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 17.07.2023-kabul tarihi: 20.08.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1342152]

³ Prof. Dr., Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD (Hatay, Türkiye), bilgineronan@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-2808-8799

recorded and presented in the findings. The findings indicate that love is the most commonly represented value in both domestic and foreign works, while justice is the least frequently addressed value. Furthermore, it was observed that domestic works allocate a greater emphasis on the values of respect and patriotism compared to foreign works.

Keywords: Turkish education, values education, children's literature, children's books

Giriş

Değerler ve insanlık, eş zamanlı olarak gelişir. Değerler, insanlığın gelişimiyle birlikte oluşur, ihtiyaçlara bağlı olarak değişir ve insanlıkla birlikte yol alır. İnsanın en küçük birimi olan bireyde, değerlerin gelişimi ailede çok genç yaşlarda başlar (Yıldırım, 2016:112). Değerlerin özünü oluşturan, doğru ve yanlışın ne olduğunu öğrenme süreci, ilk olarak ebeveynler tarafından ailede başlatılır. Bu durum, çocuğun dış dünyaya açıldığı ve bağımsızlığını kazandığı zamana kadar devam eder ve bu noktada okul devreye girer. Farklı ailelerin değer etkileri ve değer algıları nedeniyle her çocuk farklı bir değer eğitimine tabi tutulur. Çocuklar büyüdükçe, çevresel etkilerle değer yargılarını şekillendirmeye başlar ve değer yargılarında değişiklikler yaşanır. Çocukların değerlere yönelik bilişsel ve duygusal düzeylerini bir sonraki aşamaya geçirmek için okullar önemli bir kurumdur. Akbaş'a göre (2008:10), eğitim kurumları değerler eğitiminden sorumludur ve toplumu oluşturan bireylere doğru ve yanlışın ne olduğunu hissettiren, nasıl yaşanması gerektiğini gösteren değerleri öğretme amacını taşır. Okulların benimseyeceği değerler, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenir. Millî Eğitim Bakanlığı, öğrencilerin ilkökulda kazandıkları yetenekleri geliştirerek millî ve manevî değerleri benimseyen, haklarını kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi"nde ve disiplinlere özgü alanlarda temel düzeyde beceri ve yetkinliklere sahip bireyler olmalarını sağlamayı hedefler (MEB, 2019:3). 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda, eğitim sisteminin sadece akademik başarı değil aynı zamanda temel değerleri benimseyen öğrenciler yetiştirmeyi hedeflemesi vurgulanmıştır (MEB, 2019:3). Bu doğrultuda, genç neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilen bir eğitim sistemi, değer kazandırmayı amaçlayan bir öğretim programıyla mümkündür. Programda belirtildiği gibi değerler, "tüm eğitim sürecinin nihai amacı ve ruhudur". Türk Millî Eğitim Temel Kanunu da değerlere yer vermektedir. Kanuna göre, Türk Millî Eğitiminin temel amacı, sağlıklı bir kişilik ve karaktere, özgür ve bilimsel düşünme yeteneğine, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve girişimlere değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli bireyler yetiştirmektir (URL-1). Aynı kanunda, "Türk Milletinin millî, ahlaki, insani, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren" bireylerin yetiştirilmesi amaçlandığı belirtilmiş ve bu şekilde eğitimin değer aktarım boyutuna vurgu yapılmıştır. Değerler, bir öğretim programının temel bakış açısını oluşturur. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından değerlere ne kadar önem verildiği anlaşılmaktadır.

Yöntem

Bu çalışmada, Türkçe öğretmenlerinin ve çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi ve mevcut durumun ortaya konması amaçlanmaktadır. Nitel bir anlayış benimsenerek gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemleri kullanılarak nitel araştırma gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir şekilde sunulmasına imkân sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu doğrultuda, Türkçe öğretmenleri ve okul kitaplıklarındaki kitaplara odaklanılmıştır. Araştırmanın ilk boyutunda, ortaokullarda okutulan çocuk kitaplarının değer aktarımı açısından özellikleri incelenmiştir. Bu amaçla tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli,

mevcut bir durumu betimlemeyi hedefleyen ve araştırmanın konusu olan birey, olay veya nesneyi kendi koşullarında tanımlamaya çalışan bir araştırma modelidir (Karasar, 2012). Tarama modelinde elde edilen veriler, belirlenmiş temalar doğrultusunda özetlenir ve yorumlanır.

Veri toplama yöntemleri

Bu araştırmada, seçilen eserlerin incelenmesi için doküman inceleme yöntemi tercih edilmiştir. Doküman incelemesi, kitaplar, dergiler, günlükler gibi metinlerin veri kaynağı olarak kullanılan bir araştırma yöntemidir. Silverman (2018:378), metinsel verilerin, araştırmacı deneyimsiz bile olsa kusursuz bir veri kaynağı olabileceğini ifade etmektedir. Ona göre, metinler oldukça zengin bir veri kaynağına sahiptir. Ayrıca, metinler diğer veri kaynaklarına kıyasla genellikle daha kolay erişilebilir bir durumdadır. Hızlı bir şekilde erişilebilen metinsel veriler, veri analizine erken başlamayı da mümkün kılar.

Araştırmanın analiz aşamasında, analizin tarafsızlığını korumak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen "Değer Aktarımı Değerlendirme Formu" (Ek 1) kullanılmıştır. Bu değerlendirme formu, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değerlerin incelenecek eserlerdeki dağılımlarını, sıklıklarını ve yerlerini belirlemek için her bir değere karşılık gelen ifadelerin formda kaydedilmesini sağlamaktadır.

Araştırmanın ilk aşaması, incelenecek kitapların belirlenmesini içermektedir. Bu kitapların belirlenmesi için başlangıçta farklı illerde bulunan on adet ortaokulla iletişime geçilmiştir. Bu okullardaki yöneticiler ve Türkçe öğretmenleriyle yapılan görüşmeler sonucunda, okullarında sınıf veya okul kitaplığı olup olmadığı belirlenmiştir. Elde edilen verilere göre, ulaşılan tüm okullarda en az bir adet okul veya sınıf kitaplığı bulunmaktadır. Okulların illere göre dağılımı ve genel özellikleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Kitap listelerinin oluşturulmasında faydalanan okulların illere, öğrenci sayısı ve kitap sayısına göre dağılımı

Okulun bulunduğu il	İlçe	Öğrenci sayısı	Kitaplıktaki kitap sayısı
Balıkesir (1)	Merkez	576	230
Balıkesir (2)	Merkez	458	212
Balıkesir (3)	Merkez	516	329
Balıkesir (4)	Merkez	753	351
Balıkesir (5)	Merkez	510	185
Balıkesir (6)	İvrindi	542	197
Konya (1)	Meram	631	2600
Sivas (1)	Merkez	1062	545
Sivas (2)	Suşehri	287	540
Kilis (1)	Merkez	358	500

Okullardan elde edilen kitap listeleri taranarak, en çok hangi kitapların bulunduğu tespit edilmiştir. Bu kitaplar, araştırmanın odak noktasını oluşturan incelenecek eserlerin listesini oluşturmuştur. Bu doğrultuda belirlenen incelenecek eserler ve kitap listesi, elde edilen okulların ne kadarında buldukları Tablo 2 ve 3'te sunulmuştur.

Tablo 2. Türkçe eserlerin listesi

Eser adı	Yazar	Türü	Bulunan okul sayısı
Yalnız Efe	Ömer Seyfettin	Öykü	10
Dede Korkut Hikâyeleri		Destan	10
Vatan yahut Silistre	Namık Kemal	Tiyatro	9
Benim Küçük Dostlarım	Halide Nusret Zorlutuna	Anı	9
Gümüş Kanat	Cahit Uçuk	Roman	8
Tanrı Misafiri	Reşat Nuri Güntekin	Öykü	8
Altın Işık	Ziya Gökalp	Masal	8
Şermin	Tevfik Fikret	Şiir	7
87 Oğuz	Rakım Çalapala, Nimet Çalapala	Roman	7
Bir Küçük Osmanlı Vardı	Hasan Nail Canat	Roman	7
Dokuzuncu Hariciye Koğuşu	Peyami Safa	Roman	7
Dünya Çocukların Olsa	Gülten Dayıoğlu	Roman	7
Göl Çocukları	İbrahim Örs	Roman	7
Halime Kaptan	Rıfat Ilgaz	Roman	7
Osmanlı	Tarık Buğra	Roman	7
Parbat Dağı'nın Esrarı	Gülten Dayıoğlu	Roman	7
Şimdiki Çocuklar Harika	Aziz Nesin	Roman	7
Yankılı Kayalar	Yılmaz Boyunağa	Roman	7
Yer Altında Bir Şehir	Kemalettin Tuğcu	Roman	7
Ömer'in Çocukluğu	Muallim Naci	Öykü	7
Serçekuş	Cahit Zarifoğlu	Masal	7
Sevdalı Bulut	Nazım Hikmet	Masal	7
Yürekdede ile Padişah	Cahit Zarifoğlu	Masal	7
Aldı Sözü Anadolu	Mehmet Önder	Deneme	7
Eşref Saat	Şevket Rado	Deneme	7

Tablo 3. Çeviri eserlerin listesi

Eser adı	Yazar	Türü	Bulunan okul sayısı
Define Adası	Robert Louis Stevenson	Roman	10
Çocuk Kalbi	Edmondo De Amicis	Roman	10
Andersen Masalları	Hans Christian Andersen	Masal	10
İnsan Ne ile Yaşar	Lev Tolstoy	Öykü	9
Tom Sawyer'ın Maceraları	Mark Twain	Roman	9
Seksen Günde Dünya Gezisi	Jules Verne	Roman	9
Alice Harikalar Diyarında	Lewis Carol	Roman	9
Beyaz Diş	Jack London	Roman	9

Beyaz Zambaklar Ülkesinde	Grigory Petrov	Roman	9
Pinokyo	Carlo Collodi	Roman	9
Heidi	Johanna Spyri	Roman	9
Vahşetin Çağırısı	Jack London	Roman	9
Mutlu Prens	Oscar Wilde	Öykü	9
Momo	Michael Ende	Roman	7
Pollyanna	Eleanor Porter	Roman	7
Şeker Portakalı	Jose Mauro de Vasconcelos	Roman	7
Yaşlı Adam ve Deniz	Ernest Hemingway	Roman	6
Peter Pan	James Matthew Barrie	Roman	6
Beyaz Yele	Rene Guillot	Roman	6
Oz Büyücüsü	L. Frank. Baum	Roman	6
Değirmenimden Mektuplar	Alphonse Daudet	Roman	6
Gümüş Patenler	Mary Mapes Dodge	Roman	6
Uçan Sınıf	Erich Kastner	Roman	6
Ölümsüz Aile	Natalie Babbitt	Roman	6
Sol Ayağım	Christy Brown	Roman	6

Geçerlik ve güvenilirlik

Araştırmacı güvenilirliğinin hesaplanmasında, güvenilirlik formülü (Güvenirlik = Görüş Birliği / Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) kullanılmıştır (Miles ve Huberman, 1994:64). Bu formül kullanılarak, iki alanda uzmanlaşmış kişi tarafından aynı eser olan "Çocuk Kalbi"nin değerlendirme formunu kullanarak yapılan incelemelerden elde edilen sonuçlar hesaplanmıştır. Üç alanda uzman olan kişiden alınan görüşlere dayalı olarak yapılan hesaplama sonucunda, araştırmacı güvenilirlik düzeyi 0.88 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, uzmanların yaptığı değerlendirmelerin birbirlerine benzer olduğunu göstermektedir.

Verilerin analizi

İncelenen kitaplarda belirlenen değer ifadeleri her bir kitap için ve bütün kitapları birliktelik üzere baştan sona okunmuştur. Okuma işlemi esnasında bu ifadelerle ilişkin notlar alınmış ve bu notlar da yine ait olduğu sayfanın yanına, ayrıca ifadelerle ilgili alınan notların birleştirildiği bir dosyada bütün olarak yazılmıştır. Belirlenen değer aktarımı öğeleri frekans tablolarına dönüştürülmüş ve bulgulara eklenmiştir.

Bulgular

Adalet kök değerine dair bulgular

İncelenen Türkçe eserlerden adalet kök değerine dair elde edilen bulgular Tablo 4'te, yabancı yazarlı eserlerden elde edilen bulgular Tablo 5'te gösterilmektedir:

Tablo 4. Türkçe eserlerdeki adalet değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	Adaletli davranmak	Adaleti öğütlemek/yüceltmek	Adil olanı belirtmek/Adaleti savunmak	Adaletin yerini bulması	Eşitliği savunmak	f
Altın Işık	5	6	4	7	6	28
Osmancık	7	5	2	2	2	18
Yalnız Efe	-	1	6	3	1	11
Halime Kaptan	-	4	3	2	2	11
Aldı Sözü Anadolu	2	5	-	2	-	9
Şimdiki Çocuklar Harika	-	1	1	4	3	9
Dede Korkut Hikâyeleri	2	-	2	2	2	8
Göl Çocukları	1	1	5	-	-	7
Vatan Yahut Silistre	1	3	2	1	-	7
Parbat Dağı'nın Esrarı	-	1	1	4	-	6
Eşref Saat	1	2	1	1	-	5
Sevdalı Bulut	-	-	1	4	-	5
Tanrı Misafiri	-	1	2	1	1	5
87 Oğuz	1	-	1	1	2	5
Benim Küçük Dostlarım	1	-	2	1	-	4
Bir Küçük Osmancık Vardı	2	-	1	1	-	4
Dünya Çocukların Olsa	1	1	-	2	-	4
Şermin	-	-	2	1	-	3
Yankılı Kayalar	2	-	1	-	-	3
Serçekuş	1	-	-	-	1	2
Ömer'in Çocukluğu	-	-	-	1	-	1
Yürekdede ile Padişah	-	1	-	-	-	1
Dokuzuncu Hariciye Koşuşu	-	-	-	-	-	-
Gümüş Kanat	-	-	-	-	-	-

Yer Altında Bir Şehir	-	-	-	-	-	-
-----------------------	---	---	---	---	---	---

Türkçe eserlere bakıldığında adalet değeri ifadeleri en çok “Altın Işık” eserinde belirlenmiştir. Adalet kök değeri değer ifadesi hiç belirlenmeyen eserler ise, “Gümüş Kanat”, “Dokuzuncu Hariciye Koğuşu” ve “Yer Altında Bir Şehir”dir.

Tablo 5. Çeviri eserlerdeki adalet değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	Adaletli davranmak	Adaleti öğütlemek/yüceltmek	Adil olanı belirtmek/Adaleti savunmak	Adaletin yerini bulması	Eşitliği savunmak	f
Beyaz Diş	3	2	2	4	1	12
Tom Sawyer'ın Maceraları	1	-	7	-	-	8
Uçan Sınıf	2	3	2	1	-	8
Beyaz Zambaklar Ülkesinde	-	4	2	-	1	7
Define Adası	-	-	-	3	4	7
Seksen Günde Dünya Gezisi	2	-	1	3	-	6
Peter Pan	3	-	1	1	-	5
Alice Harikalar Diyarında	-	-	1	-	3	4
Değirmenimden Mektuplar	-	2	-	2	-	4
İnsan Ne ile Yaşar	-	1	1	2	-	4
Momo	1	-	1	-	2	4
Pinokyo	1	-	-	3	-	4
Sol Ayağım	-	-	1	-	3	4
Gümüş Patenler	-	-	-	3	-	3
Heidi	-	1	2	-	-	3
Oz Büyücüsü	-	-	3	-	-	3
Şeker Portakalı	-	-	2	1	-	3
Vahşetin Çağırısı	1	-	1	1	-	3
Yaşlı Adam ve Deniz	-	-	3	-	-	3
Andersen Masalları	-	-	1	-	1	2
Mutlu Prens	1	-	-	1	-	2
Ölümsüz Aile	-	-	1	1	-	2
Çocuk Kalbi	1	-	-	-	-	1
Pollyanna	-	1	-	-	-	1
Beyaz Yele	-	-	-	-	-	-

Kitaplardan bazı örnek metinler:

Adaletli davranmak: "...Eyi bak" diye tekrarladıktan sonra ekledi: "Sana Osman Beğ töresini öğretirim; var efendin Aya Nikola'ya bildir: Osman Beğ, yendim diye öldürmez. " (Osmancık, s. 150)

Adaleti öğütlemek/yüceltmek: "...Hakkı gözet. İtibarın bilginlere, zanaatkârlara olsun. Askerin hep önünde git..." (Osmancık, s. 347)

Adil olanı belirtmek/Adaleti savunmak: "...amacı bulacağı eseri kaçırmaktı. Bu da yasalara göre bir suçtu. Ağır bir suçtu hem de! Köpek yarışına ödül koydu diye, ortaokula başta bulundu diye, kendilerini boşulmaktan kurtardı diye onun bu davranışına seyirci mi kalacaktı? Hayır bin kez hayır!..." (Göl Çocukları, s. 51)

Adaletin yerini bulması: "...Artık bütün köpeklerin dişleri kendisine karşı döndüğü için Beyaz Diş'e çektiydiklerini şimdi kendisi çekiyor ve bu yüzden tanrıların yanından ayrılmaya cesaret edemiyordu..." (Beyaz Diş, s. 126)

Eşitliği savunmak: "...Ama sen de gözünü dört aç Jim. Şerefim üzerine yemin ederim sana eşit pay vereceğim." (Define Adası, s.22)

Dostluk kök değerine dair bulgular

İncelenen Türkçe eserlerden dostluk değerine dair elde edilen bulgular Tablo 6'da, çeviri eserlerden elde edilen bulgular Tablo 7'de gösterilmektedir:

Tablo 6. Türkçe eserlerdeki dostluk değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	Dostluğun ifade edilmesi	Dostça davranmak/ konuşmak	Dostluğun öğütlenmesi/ yüceltilmesi	Dostunu korumak/ düşünmek	Barişin öğütlenmesi/ yüceltilmesi	f
Parbat Dağı'nın Esrarı	28	9	4	3	21	65
Şimdiki Çocuklar Harika	10	36	-	9	1	56
Dede Korkut Hikâyeleri	12	9	1	12	-	34
Osmancık	22	4	-	4	-	30
Aldı Sözü Anadolu	11	8	4	-	3	26
87 Oğuz	10	5	4	6	-	25
Dünya Çocukların Olsa	4	4	4	-	10	22
Bir Küçük Osmancık Vardı	3	9	1	7	-	20
Sevdalı Bulut	9	4	-	7	-	20
Benim Küçük Dostlarım	10	1	2	6	-	19
Göl Çocukları	6	7	-	6	-	19

Yankılı Kayalar	4	2	3	10	-	19
Yer Altında Bir Şehir	-	5	1	13	-	19
Tanrı Misafiri	6	7	2	2	-	17
Altın Işık	5	5	-	3	2	15
Halime Kaptan	7	5	-	2	1	15
Eşref Saat	9	2	3	-	-	14
Dokuzuncu Hariciye Koğuşu	7	4	1	1	-	13
Gümüş Kanat	5	3	1	2	-	11
Serçekuş	1	2	3	-	4	10
Ömer'in Çocukluğu	5	3	-	1	-	9
Yalnız Efe	1	2	-	6	-	9
Yürekdede ile Padişah	2	6	-	-	1	9
Vatan Yahut Silistre	6	1	-	1	-	8
Şermin	3	1	2	-	-	6

Türkçe eserler içerisinde dostluk değeri ifade biçimleri, en yüksek sıklıkla "Parbat Dağı'nın Esrarı" eserinde görölmektedir. Dostluk değeri değer ifadesinin en az bulunduğu kitap ise "Şermin" olmuştur.

Tablo 7.Çeviri eserlerdeki dostluk değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	Dostluğun ifade edilmesi	Dostça davranmak/ konuşmak	Dostluğun öğütlenmesi/yüceltilmesi	Dostunu korumak/ düşünmek	Barışın öğütlenmesi/ yüceltilmesi	f
Momo	19	11	8	19	1	58
Uçan Sınıf	12	15	4	26	-	57
Oz Büyücüsü	10	10	1	24	-	45
Pollyanna	8	11	3	22	-	44
Beyaz Yele	33	4	-	6	-	43
Şeker Portakalı	13	17	-	8	-	38
Ölümsüz Aile	14	16	-	4	-	34
Sol Ayağım	21	4	-	7	-	32
Gümüş Patenler	9	8	-	7	-	24
Define Adası	12	7	-	4	-	23
Seksen Günde Dünya Gezisi	6	6	-	11	-	23
Tom Sawyer'ın Maceraları	11	4	1	5	-	21

Çocuk Kalbi	11	4	4	1	-	20
Andersen Masalları	14	2	-	3	-	19
Beyaz Diş	4	3	2	9	1	19
Beyaz Zambaklar Ülkesinde	7	-	2	-	6	15
Değirmenimden Mektuplar	7	7	-	-	-	14
Heidi	5	7	1	1	-	14
Yaşlı Adam ve Deniz	3	6	-	5	-	14
Mutlu Prens	7	-	5	1	-	13
Vahşetin Çağırısı	4	8	1	-	-	13
İnsan Ne ile Yaşar	3	5	1	-	-	9
Pinokyo	5	3	-	-	-	8
Alice Harikalar Diyarında	4	1	-	1	-	6
Peter Pan	2	3	-	-	-	5

Eserlerde bulunan dostluk kök değeri ifade edilmiş biçimlerine ilişkin incelenen eserlerde bulunan örnekler aşağıda sunulmuştur:

Dostluğun ifade edilmesi: “...Korkma sakın Beyaz Yele. Hem de çabucak. Arkadaş olacağız seninle...” (Beyaz Yele, s. 14)

Dostça davranmak/konuşmak: “...Arkadaşının başını kollarının arasına alıp göğsüne bastırdı. O kadar duygulanmıştı ki sevincinden her an ağlayabilirdi...” (Beyaz Yele, s. 68)

Dostluğun öğütlenmesi/yüceltilmesi: “...Gerçek dostların her şeyi ortaktır...” (Mutlu Prens, s. 60)

Dostunu korumak/düşünmek: “...’Ben!’ diye ayağa kalktı Claudio. Rengi biraz sararmıştı. Ardından diğer çocukların hepsi, önce çekinerek sonra daha kararlı bir şekilde birer birer ayağa kalkıp katılacaklarını bildirdiler...” (Momo, s. 118)

Barışın öğütlenmesi/yüceltilmesi: “...Yavrularının da barışçı, insancıl, eşitliğe ve özgürlüğe saygılı insanlar olarak yetişmeleri için ellerinden geleni yapmaya kararlıydılar...” (Dünya Çocukların Olsa, s. 40)

Dürüstlük kök değerine dair bulgular

İncelenen Türkçe eserlerden dürüstlük değerine ilişkin elde edilen bulgular Tablo 8’de, çeviri eserlerden elde edilen bulgular Tablo 9’da gösterilmektedir:

Tablo 8.Türkçe eserlerdeki dürüstlük değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	Dürüstlüğün öğütlenmesi/ yüceltilmesi	Dürüstçe davranmak/ konuşmak	Sözünü tutmak	Doğruyu savunmak	Yalanın kötülenmesi/ cezalandırılması	f
Benim Küçük Dostlarım	12	3	2	-	4	21
Halime Kaptan	3	6	4	-	2	15
Parbat Dağı'nın Esrarı	5	4	4	-	-	13
Sevdalı Bulut	2	7	1	1	2	13
Tanrı Misafiri	6	2	1	2	1	12
Eşref Saat	10	-	-	1	-	11
Osmancık	-	8	1	2	-	11
Aldı Sözü Anadolu	8	1	-	-	1	10
Göl Çocukları	-	6	2	-	1	9
Vatan Yahut Silistre	1	5	1	-	2	9
Bir Küçük Osmancık Vardı	-	6	-	-	1	7
Gümüş Kanat	-	7	-	-	-	7
Altın Işık	-	2	3	-	1	6
87 Oğuz	2	2	-	-	1	5
Şimdiki Çocuklar Harika	3	1	-	-	1	5
Yalnız Efe	1	1	-	-	3	5
Yer Altında Bir Şehir	4	1	-	-	-	5
Yürekdede ile Padişah	2	3	-	-	-	5
Dokuzuncu Hariciye Koğuşu	4	-	-	-	-	4
Dünya Çocukların Olsa	1	2	1	-	-	4
Şermin	1	1	-	-	2	4
Dede Korkut Hikâyeleri	1	1	-	-	1	3
Serçekuş	1	-	-	-	-	1
Yankılı Kayalar	-	-	1	-	-	1
Ömer'in Çocukluğu	-	-	-	-	-	-

Türkçe kitaplar arasında dürüstlük değerine ait ifade biçimleri, en çok “Benim Küçük Dostlarım” kitabında belirlenmiştir. Dostluk değer ifadesi belirlenmeyen tek kitap ise “Ömer’in Çocukluğu”dur.

Tablo 9. Çeviri eserlerdeki dürüstlük değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	Dürüstlüğün öğütlenmesi/ yüceltilmesi	Dürüstçe davranmak/ konuşmak	Sözünü tutmak	Doğruyu savunmak	Yalanın kötülenmesi/ cezalandırılması	f
Beyaz Zambaklar Ülkesinde	13	1	1	-	16	31
Momo	2	4	3	1	11	22
Tom Sawyer’ın Maceraları	7	10	-	-	5	22
Gümüş Patenler	6	5	9	-	-	20
Seksen Günde Dünya Gezisi	5	8	1	-	6	20
Define Adası	7	7	3	-	-	17
Şeker Portakalı	1	6	4	3	1	15
Uçan Sınıf	5	4	3	1	-	13
Andersen Masalları	4	4	1	1	1	11
Çocuk Kalbi	4	2	2	2	-	10
Pinokyo	2	2	4	-	2	10
Heidi	1	3	5	-	-	9
Oz Büyücüsü	-	1	2	-	4	7
Ölümsüz Aile	-	4	2	-	-	6
Beyaz Yele	-	4	-	-	1	5
Alice Harikalar Diyarında	1	2	-	-	1	4
Pollyanna	-	2	1	1	-	4
Sol Ayağım	1	2	1	-	-	4
Değirmenimden Mektuplar	-	1	-	2	-	3
İnsan Ne ile Yaşar	1	1	1	-	-	3
Mutlu Prens	2	-	-	-	-	2
Peter Pan	1	1	-	-	-	2
Beyaz Diş	-	1	-	-	-	1
Yaşlı Adam ve Deniz	-	1	-	-	-	1
Vahşetin Çağrısı	-	-	-	-	-	-

Eserlerde bulunan dürüstlük kök değeri ifade ediliş biçimlerine ilişkin incelenen eserlerde bulunan örnekler aşağıda sunulmuştur:

Dürüstlüğün öğütlenmesi/yüceltilmesi: “...çocuğa hiç böyle yalan yanlış şeyler söylenir mi !...” (Andersen Masalları, s. 167)

Dürüstçe davranmak/konuşmak: “...’Aa hiçbir şey yok imparatorun üstünde!’ demiş çocuğun biri. ‘Tanrı’m! Duyun işte, şu masum ne dedi!’ demiş çocuğun babası.” (Andersen Masalları, s. 167)

Sözünü tutmak: “...sözümde durduğum için beni seviyorlardı...” (Beyaz Zambaklar Ülkesinde, s. 45)

Doğruyu savunmak: “...Olabilir. Ama bu yaptığın doğru değil. Bir daha sakın böyle bir şey yapma. Haksızlık olmasa da küçük bir ‘aşırma’ sayılır...” (Şeker Portakalı, s. 75)

Yalanın kötülenmesi/cezalandırılması: “...samimiysiz ve kirlidirler. Yalanla yaşarlar. Yalan olmadan yaşayabileceklerini düşünemezler. İşleri güçleri soygundur. Düşünce, söz ve eylem satarlar. Vicdanlarını, vatanlarını ve tanrılarını da satarlar...” (Beyaz Zambaklar Ülkesinde, s. 112)

Öz denetim kök değerine dair bulgular

İncelenen Türkçe eserlerden dürüstlük değerine ilişkin elde edilen bulgular Tablo 10’da, çeviri eserlerden elde edilen bulgular Tablo 11’de gösterilmektedir:

Tablo 10. Türkçe eserlerdeki öz denetim değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	Kendisi için gerekli olanın farkında olma	Kendisi için gerekli olanı yapma	Öz denetimin öğütlenmesi/yüceltilmesi	Kendini geliştirmeye çalışma	Duygularına/ isteklerine hâkim olabilme	f
Eşref Saat	2	3	36	10	9	60
87 Oğuz	2	6	14	3	-	25
Osmancık	4	2	4	1	13	24
Serçekuş	1	1	8	1	7	18
Şimdiki Çocuklar Harika	4	4	7	1	-	16
Gümüş Kanat	-	2	5	6	2	15
Benim Küçük Dostlarım	1	-	10	1	2	14
Yankılı Kayalar	4	2	-	6	-	12
Altın Işık	2	1	1	1	6	11
Parbat Dağı’nın Esrarı	3	1	-	3	3	10
Vatan Yahut Silistre	-	1	1	-	8	10
Bir Küçük Osmancık Vardı	-	6	-	-	1	7
Dede Korkut Hikâyeleri	-	1	1	-	5	7

Dokuzuncu Hariciye Koşuğu	-	1	-	-	6	7
Dünya Çocukların Olsa	3	1	1	1	-	6
Tanrı Misafiri	-	-	3	-	3	6
Şermin	-	-	5	-	-	5
Göl Çocukları	1	-	-	-	2	3
Halime Kaptan	2	-	-	-	1	3
Ömer'in Çocukluğu	1	-	1	-	1	3
Sevdalı Bulut	-	-	3	-	-	3
Yürekdede ile Padişah	1	-	-	-	2	3
Aldı Sözü Anadolu	1	-	1	-	-	2
Yer Altında Bir Şehir	-	-	-	-	2	2
Yalnız Efe	-	-	-	-	-	-

Türkçe eserler içerisinde öz denetim değer ifadeleri en yüksek sıklıkla “Eşref Saat” kitabında belirlenmiştir. Öz denetim değer ifadesi belirlenmeyen tek kitap ise “Yalnız Efe”dir.

Tablo 11.Çeviri eserlerdeki öz denetim değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	Kendisi için gerekli olanın farkında olma	Kendisi için gerekli olanı yapma	Öz denetimin öğütlenmesi/ yüceltilmesi	Kendini geliştirmeye çalışma	Duygularına/isteklerine hâkim olabilme	f
Beyaz Zambaklar Ülkesinde	1	5	12	6	5	29
Define Adası	3	5	3	-	14	25
Sol Ayağım	12	8	-	1	4	25
Beyaz Diş	2	7	3	1	9	22
Pinokyo	5	2	13	-	-	20
Yaşlı Adam ve Deniz	11	4	1	-	2	18
Değirmenimden Mektuplar	3	5	9	-	-	17
Momo	3	-	8	1	3	15
Seksen Günde Dünya Gezisi	1	2	3	1	7	14

Tom Sawyer'ın Maceraları	4	1	4	1	4	14
Şeker Portakalı	-	1	4	1	6	12
Alice Harikalar Diyarında	3	-	4	-	3	10
Pollyanna	1	-	5	-	4	10
Andersen Masalları	2	2	-	-	5	9
Ölümsüz Aile	2	1	1	-	5	9
Çocuk Kalbi	3	3	2	-	-	8
Vahşetin Çağırısı	3	5	-	-	-	8
İnsan Ne ile Yaşar	2	2	3	-	-	7
Oz Büyücüsü	3	-	1	-	3	7
Uçan Sınıf	2	-	1	-	3	6
Heidi	1	1	3	-	-	5
Gümüş Patenler	-	-	-	1	2	3
Peter Pan	-	1	2	-	-	3
Beyaz Yele	-	-	-	-	1	1
Mutlu Prens	-	-	1	-	-	1

Öz denetim kök değeri ifade edilmiş biçimlerine ilişkin incelenen eserlerde bulunan örnekler aşağıda sunulmuştur:

Kendisi için gerekli olanın farkında olma: “...Defterlerini temiz tutmak, her gece çalışmak, haylazlık etmemek için verdiği kararı bir kere daha yineledi...” (87 Oğuz, 30)

Kendisi için gerekli olanı yapma: “...Her ne pahasına olursa olsun o işini tam yapardı. Her işini tam yapmayı sevdiği için mektebine de gitmezlik etmiyordu ya...” (87 Oğuz, s. 13)

Öz denetimin öğütlenmesi/yüceltilmesi: “...Bir insanın içinde yaşadığı cemiyete ve bu arada kendisine biraz faydalı olabilmesi ancak gençliğinin kıymetini bilmesine, o çağlarda zamanını iyi kullanmasına, dağarcığını ihtimamla doldurmasına bağlıdır: “Gençlik bilse, ihtiyarlık yapabilse” derler...” (Eşref Saat, s. 54)

Kendini geliştirmeye çalışma: “...Bütün mesele yükselmek azminin bir kere gönülde yer etmesi, düşüncenin hep o istikamette çalışmasıdır. Yaşama şevki hararetini muhafaza ettiği, yani yelkenler suya indirilmediği müddetçe hayat cazibesini kaybetmez...” (Eşref Saat, s. 115)

Duygularına/isteklerine hâkim olabilme: “...İşte bu kadar bana yeter. Daha fazlasını istemem” diyerek, bize hamle yapmak gücünü veren tek istek motorunu kendi arzumuzla durdurmasak muhakkak ki daha iyi oluruz...” (Eşref Saat, s. 15)

Sabır kök değerine dair bulgular

İncelenen Türkçe eserlerden sabır değerine ait elde edilen bulgular Tablo 12’de, çeviri eserlerden elde edilen bulgular Tablo 13’te gösterilmektedir:

Tablo 15 Türkçe eserlerdeki sabır değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	Sabrın öğütlenmesi/ yüceltilmesi	Zorluklara dayanmak/ azim göstermek	Sabrın ödüllendirilmesi	Sabırlı olmak/ davranmak	Sabırsızlığın kötülenmesi/ cezalandırılması	f
Yer Altında Bir Şehir	18	2	1	2	-	23
Eşref Saat	13	3	-	3	-	19
Altın Işık	2	3	4	4	-	13
Dokuzuncu Hariciye Koşuşu	7	3	-	3	-	13
Osmancık	4	1	-	7	1	13
Vatan Yahut Silistre	1	5	1	5	-	12
Aldı Sözü Anadolu	2	-	8	1	-	11
Dünya Çocukların Olsa	4	7	-	-	-	11
Benim Küçük Dostlarım	5	4	-	-	1	10
Gümüş Kanat	5	2	1	1	-	9
Parbat Dağı'nın Esrarı	3	1	-	5	-	9
Yalnız Efe	-	4	-	5	-	9
Serçekuş	2	3	-	3	-	8
Yankılı Kayalar	4	3	-	-	-	7
Bir Küçük Osmancık Vardı	3	1	-	2	-	6
Sevdalı Bulut	2	1	-	2	-	5
Tanrı Misafiri	3	-	-	2	-	5
Halime Kaptan	-	3	-	1	-	4
Şermin	3	-	-	1	-	4
Yürekdede ile Padişah	-	-	-	4	-	4
87 Oğuz	1	-	-	1	-	2
Göl Çocukları	-	1	1	-	-	2

Dede Korkut Hikâyeleri	-	-	-	1	-	1
Ömer'in Çocukluğu	-	1	-	-	-	1
Şimdiki Çocuklar Harika	1	-	-	-	-	1

Türkçe eserler içerisinde sabır değer ifadeleri en yüksek sıklıkla “Yer Altında Bir Şehir” kitabında belirlenmiştir. Sabır değer ifadesi en az belirlenen kitaplar “Dede Korkut Hikâyeleri”, “Ömer'in Çocukluğu”, “Şimdiki Çocuklar Harika” olmuştur.

Tablo 13. Türkçe eserlerdeki sabır değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	Sabrın öğütlenmesi/ yüceltilmesi	Zorluklara dayanmak/ Azim göstermek	Sabrın ödüllendirilmesi	Sabırlı olmak/ davranmak	Sabırsızlığın kötülenmesi/ cezalandırılması	f
Andersen Masalları	2	11	3	11	-	27
Sol Ayağım	1	6	3	10	-	20
Çocuk Kalbi	3	8	1	4	-	16
Vahşetin Çağırısı	1	15	-	-	-	16
Beyaz Diş	-	9	1	5	-	15
Seksen Günde Dünya Gezisi	2	1	-	12	-	15
Yaşlı Adam ve Deniz	1	7	1	5	-	14
Gümüş Patenler	5	4	-	2	-	11
İnsan Ne ile Yaşar	1	7	-	3	-	11
Değirmenimden Mektuplar	2	6	-	2	-	10
Momo	3	3	-	4	-	10
Define Adası	1	5	-	-	1	7
Oz Büyücüsü	1	3	-	3	-	7
Pollyanna	3	3	-	-	1	7
Tom Sawyer'ın Maceraları	1	1	1	4	-	7
Heidi	1	2	1	2	-	6
Beyaz Zambaklar Ülkesinde	1	4	-	-	-	5
Mutlu Prens	2	2	-	1	-	5
Ölümsüz Aile	1	-	-	3	1	5
Pinokyo	1	3	-	1	-	5
Uçan Sınıf	4	-	-	1	-	5
Beyaz Yele	-	4	-	-	-	4

Şeker Portakalı	1	2	-	1	-	4
Peter Pan	-	2	-	-	-	2
Alice Harikalar Diyarında	-	-	-	1	-	1

Saygı kök değerine dair bulgular

İncelenen Türkçe eserlerden saygı değerine ait bulgular Tablo 14'te, çeviri eserlerden elde edilen bulgular Tablo 15'te gösterilmektedir:

Tablo 14. Türkçe eserlerdeki saygı değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	Saygının ifade edilmesi (doğrudan/ dolaylı)	Saygısızlığın kötülenmesi/ cezalandırılması	Saygılı davranmak/ konuşmak	Saygının öğütlenmesi/ yüceltilmesi	Öz saygının belirtilmesi	f
Dede Korkut Hikâyeleri	13	8	49	6	2	78
Osmancık	26	1	15	2	-	44
Tanrı Misafiri	6	10	15	3	6	40
Halime Kaptan	13	1	17	4	3	38
Yürekdede ile Padişah	11	4	20	2	-	37
Altın Işık	5	3	19	5	1	33
Şimdiki Çocuklar Harika	8	10	9	3	1	31
Benim Küçük Dostlarım	11	4	9	3	2	29
Sevdalı Bulut	-	4	21	-	4	29
Yer Altında Bir Şehir	9	5	10	1	4	29
Gümüş Kanat	3	-	21	1	2	27
Ömer'in Çocukluğu	6	3	12	5	1	27
Parbat Dağı'nın Esrarı	19	-	5	2	-	26
87 Oğuz	3	-	13	4	3	23
Aldı Sözü Anadolu	8	1	6	5	-	20
Bir Küçük Osmancık Vardı	4	1	10	-	4	19
Eşref Saat	4	-	10	3	1	18
Dokuzuncu Hariciye Koğuşu	1	1	11	-	4	17

Göl Çocukları	6	-	9	2	-	17
Vatan Yahut Silistre	6	3	4	2	1	16
Serçekuş	3	2	5	4	1	15
Yankılı Kayalar	5	-	6	-	-	11
Şermin	4	3	2	-	1	10
Yalnız Efe	2	2	4	-	-	8
Dünya Çocukların Olsa	3	-	-	1	-	4

Türkçe eserler içerisinde saygı değeri ifade biçimleri, en yüksek sıklıkla “Dede Korkut Hikâyeleri” kitabındadır. Saygı değerine ait ifade biçimi en az belirlenen kitap “Dünya Çocukların Olsa” olmuştur.

Tablo 15.Çeviri eserlerdeki saygı değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	Saygının ifade edilmesi	Saygısızlığın kötülenmesi/ cezalandırılması	Saygılı davranmak/ konuşmak	Saygının öğütlenmesi/ yüceltilmesi	Öz saygının belirtilmesi	f
Gümüş Patenler	16	8	16	-	3	43
Uçan Sınıf	8	4	12	3	6	33
Oz Büyücüsü	4	1	25	-	2	32
Beyaz Zambaklar Ülkesinde	14	9	5	2	-	30
Pollyanna	-	8	11	-	9	28
Beyaz Diş	8	3	6	-	9	26
Define Adası	11	5	8	-	-	24
Sol Ayağım	13	1	7	-	3	24
Alice Harikalar Diyarında	-	8	14	1	-	23
Andersen Masalları	2	1	15	3	2	23
Momo	2	2	17	1	1	23
Seksen Günde Dünya Gezisi	10	-	10	1	-	21
Çocuk Kalbi	3	8	3	5	-	19
Şeker Portakalı	-	3	10	3	3	19
Değirmenimden Mektuplar	9	1	7	1	-	18
Peter Pan	4	3	3	2	-	12
Ölümsüz Aile	1	-	9	1	-	11
Tom Sawyer'ın Maceraları	6	-	2	3	-	11
Heidi	2	1	3	2	-	8
Pinokyo	2	5	-	1	-	8

Beyaz Yele	3	-	1	1	2	7
Yaşlı Adam ve Deniz	4	1	1	1	-	7
Mutlu Prens	1	2	2	1	-	6
Vahşetin Çağrısı	-	-	4	1	-	5
İnsan Ne ile Yaşar	1	-	3	-	-	4

Saygı kök değeri ifade edilmiş biçimlerine ilişkin incelenen eserlerde bulunan örnekler aşağıda sunulmuştur:

Saygının ifade edilmesi: "...Genç gemiciler aynı saygı ve ağırbaşlılıkla, bir kelime konuşmadan görevlerini yapıp bitirdiler..." (Halime Kaptan, s. 89)

Saygısızlığın kötülenmesi/cezalandırılması: "...Ana babasına karşı gelen, huysuzluk yapıp baba evinden ayrılan çocukların vay başına geleceklere! Dünyada rahat yüzü görmeyenlere, acı acı da pişman olacaklardır er geç..." (Pinokyo, s. 14)

Saygılı davranmak/konuşmak: "...Kemal..." "Buyurunuz efendim!..." (Gümüş Kanat, s. 84)

Saygının öğütlenmesi/yüceltilmesi: "...Ya evlat! Senin ailenin temeli güzel ve tertemiz bir sevgi ile atılmıştır. Sevginin yaşaması için, eşsiz bir çiçeğe gösterilen bakım gibi özeniş lazımdır. Annenle beni birbirimize saygı, muhabbet ve şefkatle muamele ederiz..." (Gümüş Kanat, s. 142)

Öz saygının belirtilmesi: "...onu hasta, zayıf tarafları ile görmemeli idi..." (Gümüş Kanat, s. 33)

Sevgi kök değerine dair bulgular

İncelenen Türkçe eserlerden sevgi değerine ait bulgular Tablo 16'da, çeviri eserlerden elde edilen bulgular Tablo 17'de gösterilmektedir:

Tablo 16. Türkçe eserlerdeki sevgi değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	Sevginin ifade edilmesi (doğrudan/dolaylı)	Sevginin öğütlenmesi/yüceltilmesi	Sevginin davranışla gösterilmesi	Merhamet/şefkat göstermek	Sevileni korumak/düşünmek	f
Altın Işık	55	-	14	12	17	98
Bir Küçük Osmancık Vardı	21	2	14	12	38	87
Dede Korkut Hikâyeleri	47	-	8	16	4	75
Benim Küçük Dostlarım	41	6	6	17	2	72
Aldı Sözü Anadolu	29	27	4	5	3	68
Gümüş Kanat	31	4	13	3	11	62
Parbat Dağı'nın Esrarı	40	2	5	8	2	57
Sevdalı Bulut	24	2	9	7	14	56

Vatan Yahut Silistre	34	-	4	5	6	49
Şermin	24	2	2	9	7	44
Tanrı Misafiri	23	9	6	4	-	42
Yürekdede ile Padişah	27	-	4	7	3	41
Yer Altında Bir Şehir	12	-	8	8	11	39
Osmancık	27	-	9	1	1	38
Dokuzuncu Hariciye Koğuşu	20	1	9	2	2	34
Ömer'in Çocukluğu	15	1	5	5	-	26
Göl Çocukları	13	-	10	-	1	24
Yankılı Kayalar	13	-	8	-	2	23
Halime Kaptan	9	-	6	3	2	20
87 Oğuz	7	-	9	3	-	19
Serçekuş	6	5	3	3	-	17
Şimdiki Çocuklar Harika	6	1	2	2	4	15
Eşref Saat	10	3	-	1	-	14
Dünya Çocukların Olsa	3	6	2	-	-	11
Yalnız Efe	1	-	3	-	5	9

Türkçe eserler içerisinde sevgi değeri ifade biçimleri, en yüksek sıklıkla "Altın Işık"ta belirlenmiştir. Değere ait ifade biçimlerine en az rastlanan kitap ise "Yalnız Efe"dir.

Tablo 17.Çeviri eserlerdeki sevgi değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	Sevginin ifade edilmesi	Sevginin öğütlenmesi/ yüceltilmesi	Sevginin davranışla gösterilmesi	Merhamet/şefkat göstermek	Sevileni korumak/düşünmek	f
Şeker Portakalı	31	1	33	23	5	93
Gümüş Patenler	37	1	21	16	17	92
Andersen Masalları	46	2	27	9	7	91
Pollyanna	35	1	8	20	5	69
Momo	26	4	17	5	7	59
Sol Ayağım	24	1	12	11	8	56
Tom Sawyer'ın Maceraları	34	3	4	6	3	50

Beyaz Diş	27	1	12	4	3	47
Beyaz Yele	25	-	11	5	6	47
Uçan Sınıf	23	1	8	6	8	46
Oz Büyücüsü	12	3	7	11	7	40
Çocuk Kalbi	18	8	6	2	-	34
Ölümsüz Aile	12	-	9	8	4	33
Değirmenimden Mektuplar	20	2	4	-	-	26
Beyaz Zambaklar Ülkesinde	8	11	6	-	-	25
Heidi	7	-	15	-	-	22
Mutlu Prens	11	5	2	-	-	18
Peter Pan	11	2	5	-	-	18
Vahşetin Çağrısı	6	-	10	-	-	16
Alice Harikalar Diyarında	11	1	-	3	-	15
Pinokyo	11	-	1	-	-	12
Seksen Günde Dünya Gezisi	6	-	2	-	2	10
İnsan Ne ile Yaşar	6	2	1	-	-	9
Yaşlı Adam ve Deniz	6	-	1	2	-	9
Define Adası	-	-	-	3	2	5

Sevgi kök değerinin ifade biçimlerine ilişkin, incelenen eserlerde bulunan örnekler aşağıda sunulmuştur:

Sevginin ifade edilmesi: “...İşte o zaman birbirlerini daha çok sevip birbirlerine daha çok bağlandılar...” (Dünya Çocukların Olsa, s. 39)

Sevginin öğütlenmesi/yüceltilmesi: “...Oysa zaman yaşamın kendisiydi. Ve yaşamın yeri yürekti....” (Momo, s. 81)

Sevginin davranışla gösterilmesi: “...‘Kassiopeia,’ dedi tatlı bir sesle ve eğilip hayvanın çenesinin altına okşadı. ‘İkiniz de çok iyi bir iş başardınız’...” (Momo, s. 296)

Merhamet/şefkat göstermek: “...‘Ay! Sakın ha! Hayvanların eziyet çekmesine hiç dayanamam.’...” (Şeker Portakalı, s. 119)

Sevileni korumak/düşünmek: “...Ben acaba ne büyük günah işledim ! Bu durumda bile gözlerimi kapasam da açsam da Zekiye’nin hayali gözlerimin önüne geliyor...” (Vatan Yahut Silistre, s. 36)

Sorumluluk kök değerine dair bulgular

İncelenen Türkçe eserlerden sorumluluk değerine ait bulgular Tablo 18’de, çeviri eserlerden elde edilen bulgular Tablo 19’da gösterilmektedir:

Tablo 16.Türkçe eserlerdeki sorumluluk değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	Sorumlu davranmak/ Sorumluluğu yerine getirmek	Sorumlu davranmanın öğütlenmesi/ yüceltilmesi	Sorumluluğu farkında olmak	Sorumluluk almak	Sorumsuzluğu kötülenmesi	f
Halime Kaptan	9	5	11	5	3	33
Yankılı Kayalar	15	6	5	4	-	30
87 Oğuz	11	10	4	1	2	28
Parbat Dağı’nın Esrarı	11	4	4	7	-	26
Vatan Yahut Silistre	6	3	9	5	2	25
Benim Küçük Dostlarım	8	11	-	1	4	24
Bir Küçük Osmanlık Vardı	6	2	6	2	4	20
Altın Işık	4	6	5	3	1	19
Yer Altında Bir Şehir	2	5	2	9	1	19
Eşref Saat	1	14	2	-	-	17
Sevdalı Bulut	8	2	1	3	3	17
Şermin	2	10	2	-	3	17
Aldı Sözü Anadolu	3	10	2	1	-	16
Gümüş Kanat	4	1	5	6	-	16
Göl Çocukları	4	3	4	2	2	15
Serçekuş	3	8	1	-	2	14
Ömer’in Çocukluğu	2	4	3	-	1	10
Yürekdede ile Padişah	7	-	3	-	-	10
Şimdiki Çocuklar Harika	4	1	2	-	2	9
Osmanlık	1	3	3	-	1	8
Dede Korkut Hikâyeleri	-	3	1	2	1	7

Dokuzuncu Hariciye Koşu	3	2	1	-	1	7
Dünya Çocukların Olsa	3	-	1	-	-	4
Yalnız Efe	2	-	-	-	-	2
Tanrı Misafiri	-	1	-	-	-	1

Türkçe eserler içerisinde sorumluluk değeri ifadeleri, en yüksek sıklıkla “Halime Kaptan”da belirlenmiştir. Değere ait ifade biçimlerine en az rastlanan kitap ise “Tanrı Misafiri”dir.

Tablo 19.Çeviri eserlerdeki sorumluluk değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	Sorumlu davranmak/ sorumluluğu yerine getirmek	Sorumlu davranmanın öğütlenmesi/ yüceltilmesi	Sorumluluğun farkında olmak	Sorumluluk almak	Sorumsuzluğun kötülenmesi	f
Beyaz Zambaklar Ülkesinde	6	14	3	3	16	42
Gümüş Patenler	11	8	12	4	-	35
Momo	8	5	14	4	2	33
Şeker Portakalı	9	4	6	6	2	27
Define Adası	9	4	3	5	4	25
Pollyanna	2	4	11	3	2	22
Uçan Sınıf	4	4	4	5	2	19
Heidi	11	1	1	5	-	18
Tom Sawyer'ın Maceraları	2	-	4	2	7	15
Oz Büyücüsü	6	-	4	3	-	13
Beyaz Diş	5	1	5	1	-	12
Beyaz Yele	8	2	-	1	1	12
Seksen Günde Dünya Gezisi	4	-	2	1	2	9
Alice Harikalar Diyarında	2	1	2	1	2	8
Ölümsüz Aile	1	2	5	-	-	8
Çocuk Kalbi	3	1	3	-	-	7
Sol Ayağım	5	-	1	1	-	7
Andersen Masalları	2	2	1	-	1	6
İnsan Ne ile Yaşar	5	-	-	-	-	5
Peter Pan	3	1	1	-	-	5
Vahşetin Çağırısı	3	1	1	-	-	5

Değirmenimden Mektuplar	3	-	1	-	-	4
Pinokyo	1	2	-	-	-	3
Mutlu Prens	-	2	-	-	-	2
Yaşlı Adam ve Deniz	1	-	1	-	-	2

Vatanseverlik kök değerine dair bulgular

İncelenen Türkçe eserlerden vatanseverlik değerine ait bulgular Tablo 20'de, çeviri eserlerden elde edilen bulgular Tablo 21'de gösterilmektedir:

Tablo 20. Türkçe eserlerdeki vatanseverlik değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	Vatan sevgisinin ifade edilmesi	Vatanın güzelliklerinden bahsedilmesi	Vatanseverliğin öğütlenmesi/yüceltilmesi	Vatan için fedakârlık yapmak	Millî değerlerin/özelliklerin yüceltilmesi	f
Aldı Sözü Anadolu	17	19	13	-	39	88
Vatan yahut Silistre	18	-	7	17	2	44
Osmancık	7	-	4	3	22	36
Altın Işık	11	-	1	-	15	27
87 Oğuz	9	-	2	1	5	17
Dede Korkut Hikâyeleri	5	1	3	1	1	11
Gümüş Kanat	1	2	1	-	7	11
Yer Altında Bir Şehir	1	5	-	2	2	10
Benim Küçük Dostlarım	2	1	1	-	4	8
Şimdiki Çocuklar Harika	2	1	1	2	2	8
Halime Kaptan	2	-	1	4	-	7
Eşref Saat	-	1	5	-	-	6
Göl Çocukları	2	-	1	-	2	5
Dokuzuncu Hariciye Koğuşu	-	-	4	-	-	4
Parbat Dağı'nın Esrarı	1	2	-	1	-	4

Yalnız Efe	2	-	1	1	-	4
Yankılı Kayalar	2	-	-	-	-	2
Ömer'in Çocukluğu	-	-	1	-	-	1
Şermin	-	-	1	-	-	1
Bir Küçük Osmancık Vardı	-	-	-	-	-	-
Dünya Çocukların Olsa	-	-	-	-	-	-
Serçekuş	-	-	-	-	-	-
Sevdalı Bulut	-	-	-	-	-	-
Tanrı Misafiri	-	-	-	-	-	-
Yürekdede ile Padişah	-	-	-	-	-	-

Tablo 21. Çeviri eserlerdeki vatanseverlik değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	Vatan sevgisinin söylenmesi (doğrudan/dolaylı)	Vatanın güzelliklerinden bahsedilmesi	Vatanseverliğin öğütlenmesi/yüceltilmesi	Vatan için fedakârlık yapmak	Millî değerlerin/özelliklerin yüceltilmesi	f
Beyaz Zambaklar Ülkesinde	8	-	21	3	4	36
Çocuk Kalbi	3	1	11	7	-	22
Seksen Günde Dünya Gezisi	2	3	-	-	7	12
Değirmenimden Mektuplar	1	8	1	1	-	11
Gümüş Patenler	2	3	1	1	2	9
Define Adası	2	-	-	-	6	8
Yaşlı Adam ve Deniz	-	7	-	-	-	7
Heidi	3	2	-	-	-	5
Andersen Masalları	2	1	-	-	-	3
Peter Pan	1	-	1	-	-	2
Şeker Portakalı	1	-	1	-	-	2
Tom Sawyer'ın Maceraları	2	-	-	-	-	2
Momo	-	1	-	-	-	1
Oz Büyücüsü	1	-	-	-	-	1

Sol Ayağım	1	-	-	-	-	1
Alice Harikalar Diyarında	-	-	-	-	-	-
Beyaz Diş	-	-	-	-	-	-
Beyaz Yele	-	-	-	-	-	-
İnsan Ne ile Yaşar	-	-	-	-	-	-
Mutlu Prens	-	-	-	-	-	-
Ölümsüz Aile	-	-	-	-	-	-
Pinokyo	-	-	-	-	-	-
Pollyanna	-	-	-	-	-	-
Uçan Sınıf	-	-	-	-	-	-
Vahşetin Çağırısı	-	-	-	-	-	-

Saygı kök değeri ifade edilmiş biçimlerine ilişkin, incelenen eserlerde bulunan örnekler aşağıda sunulmuştur:

Vatan sevgisinin söylenmesi (doğrudan/dolaylı): "...Vatanımı sevmeyeyim mi? Ah, vatanımı sevmeyen adamdan nasıl aşk beklersin?" (Vatan Yahut Silistre, s. 9)

Vatanın güzelliklerinden bahsedilmesi: "...Anadolu dağları, ovaları, boz bulanık yaylaları ile bir renk cümbüşüdür." (Aldı Sözü Anadolu, s. 27)

Vatanseverliğin öğütlenmesi/yüceltilmesi: "...Pekala! Siz de bizim gibi vatan yolunda ölmek istiyorsunuz. Çabanız Allah katında karşılıksız kalmaz. Hayatınız giderse adımız kalır."... (Vatan Yahut Silistre, s. 24)

Vatan için fedakârlık yapmak: "...Vatan uğrunda her şeyi feda etmeye kendimi herkesten daha çok hazır hissederken, on yedi yaşındaki bir kız kadar olamadım."... (Vatan Yahut Silistre, s. 24)

Millî değerlerin/özelliklerin yüceltilmesi: "...Anadolu alıyla moruyla, ırmağıyla, çayıyla, ormanıyla, harmanıyla manilerdedir. Maniler Anadolu'nun giysisinde oya oya işlenmiş, damga damga mühürlenmiş, pul pul güzelliklerdir." (Aldı Sözü Anadolu, s. 90)

Yardımseverlik kök değerine dair bulgular

İncelenen Türkçe eserlerden yardımseverlik değerine ait bulgular Tablo 22'de, çeviri eserlerden elde edilen bulgular Tablo 23'te gösterilmektedir:

Tablo 2217. Türkçe eserlerdeki yardımseverlik değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	İyiliğin/ yardımın öğütlenmesi/ yüceltilmesi	Birine yardım etme/ iyilik yapma /yardımlaşma	İyiliğin / yardımın ödüllendirilmesi	Başkasının iyiliğini isteme/ düşünme	Fedakârlık yapmak	f
Yankılı Kayalar	7	18	4	7	-	36
Gümüş Kanat	2	14	4	11	-	31
Sevdalı Bulut	5	11	8	1	6	31
Göl Çocukları	5	16	-	3	-	24

Parbat Dağı'nın Esrarı	12	8	-	3	-	23
Altın Işık	3	14	-	5	-	22
Aldı Sözü Anadolu	10	10	-	1	-	21
Yer Altında Bir Şehir	-	11	-	4	3	18
Dede Korkut Hikâyeleri	4	12	1	-	-	17
87 Oğuz	1	10	1	1	2	15
Halime Kaptan	-	12	-	2	1	15
Ömer'in Çocukluğu	7	7	-	-	1	15
Eşref Saat	12	2	-	-	-	14
Benim Küçük Dostlarım	3	8	-	1	1	13
Bir Küçük Osmancık Vardı	4	9	-	-	-	13
Osmancık	1	9	-	-	-	10
Yürekdede ile Padişah	1	4	-	3	-	8
Dünya Çocukların Olsa	1	6	-	-	-	7
Serçekuş	2	3	-	2	-	7
Şimdiki Çocuklar Harika	2	5	-	-	-	7
Dokuzuncu Hariciye Koğuşu	-	6	-	-	-	6
Tanrı Misafiri	2	4	-	-	-	6
Şermin	1	1	-	3	-	5
Yalnız Efe	1	4	-	-	-	5
Vatan Yahut Silistre	-	3	-	-	1	4

Tablo 23.Çeviri eserlerdeki yardımseverlik değer ifadelerinin frekans tablosu

Eser Adı	İyiliğin/ yardımın öğütlenmesi /yüceltilmesi	Birine yardım etme/iyilik yapma/ yardımlaşma	İyiliğin/yardımın ödüllendirilmesi	Başkasının iyiliğini isteme/ düşünme	Fedakârlık yapmak	f
Gümüş Patenler	6	25	4	3	5	43
Çocuk Kalbi	8	22	9	-	-	39
Oz Büyücüsü	3	17	9	2	2	33
Andersen Masalları	3	19	2	1	4	29
Beyaz Zambaklar Ülkesinde	9	11	2	3	4	29
Pollyanna	3	12	4	9	-	28
Şeker Portakalı	2	17	-	1	4	24
Heidi	2	15	-	6	-	23
Seksen Günde Dünya Gezisi	4	12	2	1	3	22
İnsan Ne ile Yaşar	2	17	2	-	-	21
Mutlu Prens	8	10	3	-	-	21
Momo	3	12	-	3	-	18
Define Adası	-	11	-	3	2	16
Tom Sawyer'ın Maceraları	3	8	1	1	-	13
Beyaz Diş	2	6	3	1	-	12
Ölümsüz Aile	-	10	-	1	1	12
Pinokyo	4	5	3	-	-	12
Beyaz Yele	-	9	-	2	-	11
Sol Ayağım	-	11	-	-	-	11
Vahşetin Çağrısı	-	9	-	-	-	9
Uçan Sınıf	2	5	-	1	-	8
Yaşlı Adam ve Deniz	-	7	-	-	-	7
Değirmenimden Mektuplar	-	6	-	-	-	6
Alice Harikalar Diyarında	-	5	-	-	-	5
Peter Pan	-	4	-	-	-	4

Yardımseverlik kök değeri ifadelerine ilişkin, incelenen eserlerde bulunan örnekler aşağıda sunulmuştur:

İyiliğin/yardımın öğütlenmesi/yüceltilmesi: "...bulut kardeş yardım etsene Ayşe kıza!..." (Sevdalı Bulut, s. 35)

Birine yardım etme/iyilik yapma/yardımlaşma: "...devden seni kurtardım, demiş delikanlı, öldürdüm onu. Ben bu yoldan böyle gideceğim. Bekle beni. Dönüşte alırım seni, götürürüm buradan." (Sevdalı Bulut, s. 68)

İyiliğin/yardımanın ödüllendirilmesi: "...o yavrucağ bütün kasabaya mutluluk getirdi ve şimdi onlar da Pollyanna'yı birazcık olsun mutlu edebilmek için uğraşıyorlar."... (Pollyanna, s. 283)

Başkasının iyiliğini isteme/düşünme: "...Babamızı kurtarmamız lazım anneciğim! Dedi." (Gümüş Kanat, s.38)

Fedakârlık yapmak: "...Bulut bunu böyle dedi, der demez de başladı Ayşe kızın yolunda canını feda etmeye, yağmur olup yağmaya." (Sevdalı Bulut, s. 35)

Sonuç

Elde edilen bulgular, incelenen eserler arasında kök değerlerin eşit ya da birbirine yakın oranlarda yer almadığını ortaya koymaktadır. Toplam değer ifadelerinin sayıları ve bu ifadelerin eserler arasındaki dağılımlarına bakıldığında, değer ifadelerinin eserler arasında büyük farklılıklar gösterebildiği görülmektedir. Adalet değeri, Türk ve çeviri kitaplarda en az yer verilen değer durumundadır. Adalet ifadesi bulunmayan dört kitap tespit edilmiştir (Dokuzuncu Hariciye Koğuşu, Gümüş Kanat, Yer Altında Bir Şehir, Beyaz Yele). Ayrıca, Türkçe eserlerde belirlenen toplam adalet ifadelerinin (%36) üç kitapta toplandığı görülmektedir (Altın Işık, Osmançık, Yalnız Efe). Bu üç kitapta da adil karar vermeye çalışan, hak arayan ve adaleti karakter özelliği haline getiren ana karakterlerin yer alması, bu durumu ortaya çıkarmaktadır. Adalet ifadesinin yoğun olduğu diğer bir kitap ise "Halime Kaptan"dır. Bu eserdeki ana kahramanın adalet ve eşitlik arayışı içinde olması, bu görüşü destekler niteliktedir. "Altın Işık" ve "Osmançık" eserlerinde ise devlet yöneticisi kahramanların bulunması ve bu kahramanların vermek zorunda oldukları kararlar, adaletin ifade edilebilmesi için uygun bir ortam sağlamaktadır. Çeviri eserlerde ise adalet ifadeleri, kitaplar arasında daha eşit bir dağılım göstermektedir.

İncelenen kitaplar arasında değer ifadelerinin daha eşit ağırlıkta dağılım gösterdiği değerlerden biri de dostluktur. Her bir kitapta dostluk değerinin yer alma olanağı bulunduğu gözlemlenmektedir. Dostluk değerinin daha sık yer aldığı kitaplara bakıldığında bunların genellikle çocuk kahramanlar içerdiği görülmektedir. "Parbat Dağı'nın Esrarı", "Şimdiki Çocuklar Harika", "Uçan Sınıf" bunlara örnek olabilir. Bu dostluk değerinin çocuklar aracılığıyla daha kolay aktarılabilirdiği sonucuna varmamızı sağlamaktadır. Çocuk kahramanların birlikte oynamaları, kolaylıkla dost olmaları, kibar ve saf olmaları bu açıdan etkili görünmektedir. Dostluk değerinin az bulunduğu kitaplara bakıldığında ise "Yürekdede ile Padişah", "Vatan yahut Silistre" gibi yetişkin kahramanların bulunduğu kitaplarla karşılaşmaktadır. Ayrıca dostluk değerinin çoğunlukta olduğu kitaplar genellikle doğrudan çocuklar için yazılmış eserlerdir. Dostluk değerinde en az kullanılan değer ifade biçimi ise "Barışın öğütlenmesi/yüceltilmesi" olmuştur.

İncelenen Türkçe kitaplar içinde dürüstlük değeri en az sıklıkla tespit edilen ikinci değerdir. Çeviri kitaplarda ise en az belirlenen dördüncü değerdir. Dürüstlük değerinin kitaplardaki dağılımı, adalet değerindeki gibi bazı eserlerde yoğunlaşmaktadır. Dürüstlük değeri aktarımı belirlenmeyen iki kitap görülmektedir (Vahşetin Çağrısı, Ömer'in Çocukluğu). Belirlenen kitapların çoğunluğu kurgusal metinler olmakla birlikte değer ifadelerinin sıklıkla yer aldığı "Benim Küçük Dostlarım" ve "Beyaz Zambaklar Ülkesinde" diğer kitaplardan ayrılmaktadırlar. Bu eserler, yazarın görüşlerinin okuyucuya doğrudan aktarıldığı, yararlı nasihatlerin bulunduğu kitaplardır. İki kitapta da değer aktarımının çoğunlukla "dürüstlüğün öğütlenmesi/yüceltilmesi" ifadesiyle yapılmasının nedeni böyle yorumlanabilir.

Öz denetim değerine ilişkin ifadelerin dağılımına bakıldığında, "Eşref Saat" kitabının diğer eserlerden ayrıştığı ve daha fazla değer ifadesi taşıdığı görülmektedir. Öz denetim ifadelerinin çoğunluğu, "öz denetimin öğütlenmesi/yüceltilmesi" biçiminde gerçekleşmektedir. Eserin deneme türünde ve

okuyucuyla doğrudan bir iletişim kurması bunda rol oynamaktadır. Benzer şekilde çeviri kitaplar arasında öz denetim değerinin en yüksek sıklıkla görüldüğü "Beyaz Zambaklar Ülkesinde" de bir düşünce yazısıdır. Bu eserde de değer aktarımı, değerin doğrudan öğütlenmesiyle sağlanmaktadır. Bu eserlerden sonra öz denetim değerinin sıkça yer aldığı kitaplar, kahramanın eser boyunca kendisini geliştirdiği kitaplardır. Örnek olarak "Osmancık", "Sol Ayağım", "87 Oğuz" gösterilebilir.

Sabır değeri ifade biçimlerinin "sabırın öğütlenmesi/yüceltilmesi" ve "zorluklara dayanmak/azim göstermek" başlıkları altında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu değere ait ifadelerin sıkça görüldüğü eserlerde genellikle kahramanlar, zorluklarla mücadele etmek zorunda kalan kişilerdir. "Sol Ayağım" ve "Yer Altında Bir Şehir" bu tür eserlere örnek teşkil etmektedir. Sabır değerinin en az yer aldığı kitaplara bakıldığında, kahramanların zorlu koşullarla karşılaşmadığı görülmektedir. Bu da sabır değerinin ifadesinde sıkıntı çeken kahramanların aktarım aracı olarak kullanıldığını desteklemektedir.

Saygı değerinin aktarımında en yaygın kullanılan aktarım tarzı, eserlerdeki kahramanların saygılı davranışlarıyla veya konuşmalarıyla bu değeri yansıttığı "saygılı davranmak/konuşmak" ifade biçimidir. Saygı değerinin ifadeleri arasında en az kullanılan ifade biçimi ise "öz saygı"dır. Bu ifadenin en sık kullanıldığı eserler ise "Pollyanna" ve "Beyaz Diş" kitaplarıdır. Bu eserlere bakıldığında, ana kahramanların öz saygısı yüksek karakterler oldukları görülmektedir. Saygı değeri, diğer değerlerle karşılaştırıldığında Türkçe eserlerde en çok yer verilen ikinci, çeviri eserlerde ise üçüncü değer olarak görülmektedir.

Sevgi, kitapların toplamında ve hem Türkçe hem de çeviri eserlerde en çok bulunan değer olarak öne çıkmaktadır. Bu durumun oluşmasında, sevgi kavramının pek çok farklı şekilde kendini gösterebilme özelliğinin etkili olduğu söylenebilir. Sevgi değerinin en az ifade edildiği kitaplara baktığımızda, "Define Adası" ve "Yaşlı Adam ve Deniz" görülmektedir. Değer eserlerde genellikle duyulan sevginin en yalın şekilde anlatıldığı "sevginin ifade edilmesi (doğrudan/dolaylı)" biçiminde aktarıldığı görülmektedir.

Sorumluluk değeri, incelenen Türkçe kitaplarda en sık bulunan dördüncü, çeviri eserler arasında ise beşinci değerdir. Sorumluluk değerini ifade eden taşımayan bir kitap bulunmamaktadır. Sorumluluk değerinin ifade edilif biçimleri arasında en yaygın olanı, kahramanın sorumluluk bilincini davranışlarıyla göstermesi ve sorumluluklarını yerine getirmesidir.

Vatanseverlik değerini, incelenen Türkçe kitaplarda altıncı en yüksek sıklıktaki değerdir. Çeviri eserlerde ise dokuzuncu sırada bulunmaktadır. Bununla birlikte, vatanseverlik değer ifadelerine hiç yer vermeyen on altı kitap incelenmiştir. Vatanseverlik değerinin sevgi veya saygı gibi geniş kullanım alanlarına sahip olmaması bunda etkili olabilir. Daha hassas ve tartışmalı bir değer olmasının da etkili olduğu söylenebilir. Değerini ifade biçimleri arasında en sık kullanılanı ise "milli değerlerin/özelliklerin yüceltilmesi"dir.

Yardımsızlık, toplam değer ifadesi sayılarına göre Türkçe kitaplarda en sık yer verilen beşinci değerdir. Çeviri kitaplarda ise dördüncü en yüksek sıklıktadır. İncelenen bütün kitaplarda yardımsızlık değerini tespit edilmiştir. Yardımsızlığın en yüksek sıklıkta yer aldığı çeviri kitap "Gümüş Patenler"dir. Türkçe eserlerden ise "Yankılı Kayalar" yardımsızlığı en yüksek sıklıkla işlemektedir. Yardımsızlık kitaplarda en çok "birine yardım etme/iyilik yapma/yardımlaşma" ifadesiyle gösterilmektedir.

Kaynakça

- Akbaş, O. (2008). Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-27.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- MEB, (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı* <https://mufredat.meb.gov.tr> Adresinden 15 Subat 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Silverman, D. (2018). Nitel Verileri Yorumlama. Ankara: Pegem Akademi.
- Miles, M. B. And Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. New York: Sage.
- (URL-1). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.1739.pdf> Adresinden 15 Mayıs 2020 Tarihinde Erişilmiştir.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Veri Analizi. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, D. T. (2016). Üstün Yetenekliler İçin Değerler Eğitimi Dersinin Önemi. *Current Research in Education*, 2(2), 99-120.

Kaynak Eserler

Türkçe Eserler

- Çalapala, R.(2019). 87 oğuz. *Bilge Kültür Sanat*.
- Önder, M. (2008). *Aldı sözü Anadolu. Elips Kitap*.
- Gökalg, Z. (2018). *Altın ışık. Çağlayan Basım Yayın*
- Zorlutuna, H. N., (2020). *Benim küçük dostlarım. Ötüken Neşriyat*.
- Canat, H. N. (2020). *Bir küçük Osmanlık vardı. Timaş yayıncılık*.
- Çakan A. (2020). *Dede Korkut Kitabı. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları*.
- Safa, P. (2021). *Dokuzuncu hariciye koğuşu. Ötüken Neşriyat AŞ*.
- Dayıoğlu, G. (2019). *Dünya çocukların olsa. Altın Kitaplar Yayınevi*.
- Rado, Ş. (2020). *Eşref saat. Bilge Kültür Sanat Yayınları*.
- Örs, İ. (2020). *Göl çocukları.Nemesis Kitap*.
- Uçuk, C. (2021). *Gümüş kanat. Bilge Kültür Sanat*.
- Ilgaz, R. (2016). *Halime kaptan. Çınar Yayınları*.
- Buğra, T. (2006). *Osmanlık. Ötüken Neşriyat AŞ*.
- Naci, M. (2020). *Ömer'in çocukluğu. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları*.
- Dayıoğlu, G. (2020). *Parbat Dağı'nın esrarı. Altın Kitaplar Yayınevi*.
- Zarifoğlu, C. (2018). *Serçekuş. Beyan Yayınları*.
- Hikmet, N. (2021). *Sevdalı bulut. Yapı Kredi Kültür Sanat*.
- Fikret, T. (1965). *Şermin. Tevfik Fikret Vakfı Yayınları*
- Nesin, A. (2020). *Şimdiki çocuklar harika. Nesin Yayınevi*.
- Güntekin, R. N. (2017). *Tanrı misafiri. İnkılâp Kitabevi*.
- Kemal, N. (2018). *Vatan yahut Silistre. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları*.
- Seyfettin, Ö. (2018). *Yalnız efe. Ötüken Neşriyat AŞ*.
- Boyunağa, A. Y. (2020). *Yankılı kayalar. Timaş Yayınları*.
- Tuğcu, K. (2020). *Yer altında bir şehir. Bilge Kültür Sanat*.

Zarifoglu, C. (2019). *Yürekdede ile padişah*. Beyan Yayınları.

Çeviri Eserler

Carroll, L. (2020). *Alice harikalar diyarında*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Andersen, H. C. (2017). *Andersen masalları*. Can Sanat Yayınları.

London, J. (2020). *Beyaz diş*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Guillot, R. (2018). *Beyaz yele*. Can Sanat Yayınları.

Petrov, G. (2020). *Beyaz zambaklar ülkesinde*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

De Amicis, E. (2013). *Çocuk kalbi*. Nar Yayınları.

Stevenson, R. L. (2014). *Define adası*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Daudet, A. (2017). *Değirmenimden mektuplar*. Bilgi Yayınevi.

Dodge, M. E. M. (2020). *Gümüş patenler*. Bilgi Yayınevi.

Spyri, J. (2018). *Heidi*. Bilgi Yayınevi.

Tolstoy, L. N. (2005). *İnsan ne ile yaşar*. Şule Yayınları.

Ende, M. (2017). *Momo*. Pegasus Yayıncılık.

Wilde, O. (2018). *Mutlu prens*. Bilgi Yayınevi.

Baum, L. F. (2017). *Oz büyücüsü*. Artemis Yayınları.

Babbit, N. (2017). *Ölümsüz aile*. Kültür Yayınları.

Barrie, J. M. (2019). *Peter Pan*. On Kitap.

Collodi, C. (2020). *Pinokyo*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Porter, E. H. (2020). *Pollyanna*. Artemis Yayınları.

Verne, J. (2020). *Seksen günde dünya gezisi*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Brown, C. (2017). *Sol ayağım*. Nora Yayıncılık.

Vasconcelos, J. M. D. (2020). *Şeker portakalı*. Can Sanat Yayınları.

Twain, M. (2020). *Tom Sawyer'in maceraları*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Kastner, E. (2021). *Uçan sınıf*. Can Sanat Yayınları.

London, J. (2019). *Vahşetin çağırısı*. Can Yayınları.

Hemingway, E. (2019). *Yaşlı adam ve deniz*. Bilgi Yayınevi.

Ek 1: Değer Aktarımı Değerlendirme Formu

Eser Adı:				Yazarı:		
Yayın Yılı:				Türü:		
Yayınevi:				Sayfa Sayısı:		
Kök Değerler	Değerin ifade ediliş biçimi	Sayfa Numarası	Toplam			
1. Adalet	1.1 Adaletli davranmak					
	1.2 Adaleti öğütlemek/yüceltmek					
	1.3 Adil olanı belirtmek/adaleti savunmak					
	1.4 Adaletin yerini bulması					
	1.5 Eşitliği savunmak					
2. Dostluk	2.1 Dostluğun ifade edilmesi (doğrudan/dolaylı)					
	2.2 Dostça davranmak/konuşmak					
	2.3 Dostluğun öğütlenmesi/yüceltilmesi					
	2.4 Dostunu korumak/düşünmek					
	2.5 Barışın öğütlenmesi/yüceltilmesi					
3. Dürüstlük	3.1 Dürüstlüğün öğütlenmesi/yüceltilmesi					
	3.2 Dürüstçe davranmak/konuşmak					
	3.3 Sözünü tutmak					
	3.4 Doğruyu savunmak					
	3.5 Yalanın kötülenmesi/cezalandırılması					
4. Öz Denetim	4.1 Kendisi için gerekli olanın farkında olma					
	4.2 Kendisi için gerekli olanı yapma					
	4.3 Öz denetimin öğütlenmesi/yüceltilmesi					
	4.4 Kendini geliştirmeye çalışma					
	4.5 Duygularına/isteklerine hakim olabilme					
5. Sabır	5.1 Sabrın öğütlenmesi/yüceltilmesi					
	5.2 Zorluklara dayanmak/azim göstermek					
	5.3 Sabrın ödüllendirilmesi					
	5.4 Sabırlı olmak/davranmak					
	5.5 Sabırsızlığın kötülenmesi/cezalandırılması					
6. Saygı	6.1 Saygının ifade edilmesi (doğrudan/dolaylı)					
	6.2 Saygısızlığın kötülenmesi/cezalandırılması					
	6.3 Saygılı davranmak/konuşmak					
	6.4 Saygının öğütlenmesi/yüceltilmesi					

	6.5 Öz saygının belirtilmesi
7. Sevgi	7.1 Sevginin ifade edilmesi (doğrudan/dolaylı)
	7.2 Sevginin öğütlenmesi/ yüceltilmesi
	7.3 Sevginin davranışla gösterilmesi
	7.4 Merhamet/şefkat göstermek
	7.5 Sevileni korumak/düşünmek
8. Sorumluluk	8.1 Sorumlu davranmak/sorumluluğu yerine getirmek
	8.2 Sorumlu davranmanın öğütlenmesi/yüceltilmesi
	8.3 Sorumluluğu farkında olmak
	8.4 Sorumluluk almak
	8.5 Sorumsuzluğu kötülenmesi
9. Vatanseverlik	9.1 Vatan sevgisinin söylenmesi (doğrudan/dolaylı)
	9.2 Vatanın güzelliklerinden bahsedilmesi
	9.3 Vatanseverliğin öğütlenmesi/yüceltilmesi
	9.4 Vatan için fedakârlık yapmak
	9.5 Millî değerlerin/özelliklerin yüceltilmesi
10. Yardımseverlik	10.1 İyiliğin/yardımanın öğütlenmesi/yüceltilmesi
	10.2 Birine yardım etme/iyilik yapma/yardımlaşma
	10.3 İyiliğin/yardımanın ödüllendirilmesi
	10.4 Başkasının iyiliğini isteme/düşünme
	10.5 Fedakârlık yapmak